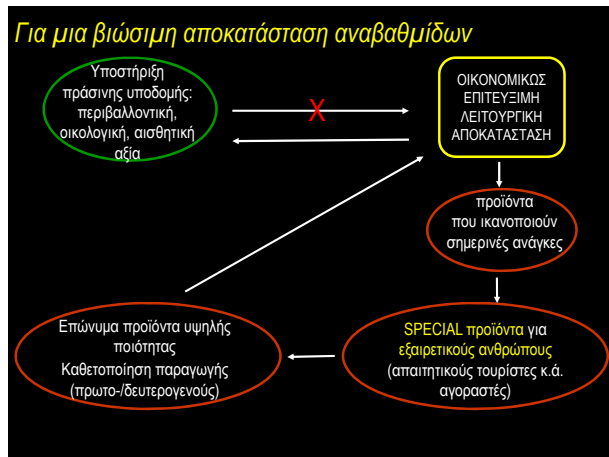

LIFE TERRACESCAPE

**LIFE Δράση για το Κλίμα «παραδοσιακά έργα»
Τομέας προτεραιότητας «Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή»**

Τίτλος έργου: Employing land stewardship to transform terraced landscapes into green infrastructures to better adapt to climate change
(Μετατροπή των εγκαταλεημένων τοπίων αναβαθμίδων σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστάσεως γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή)

Κωδικός: LIFE16 CCA/GR/000050

Προϋπολογισμός: 2.694.038 €

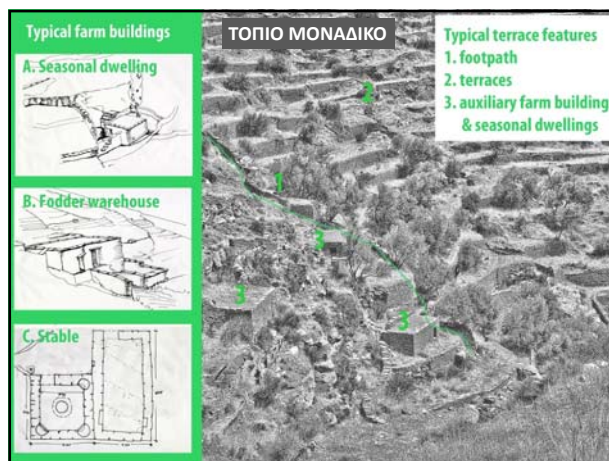
ΕΕ χρηματοδότηση: 1.562.964 € (60%)

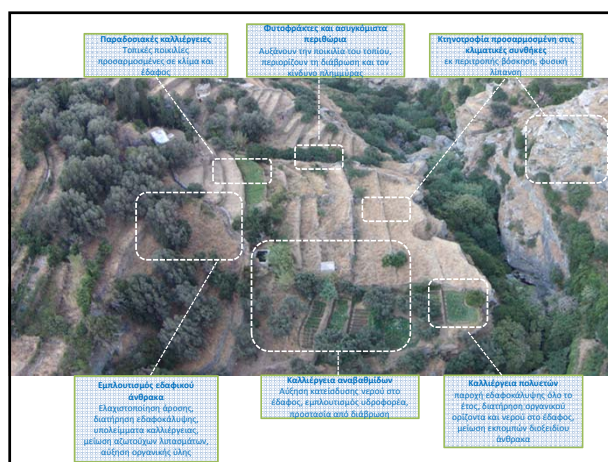
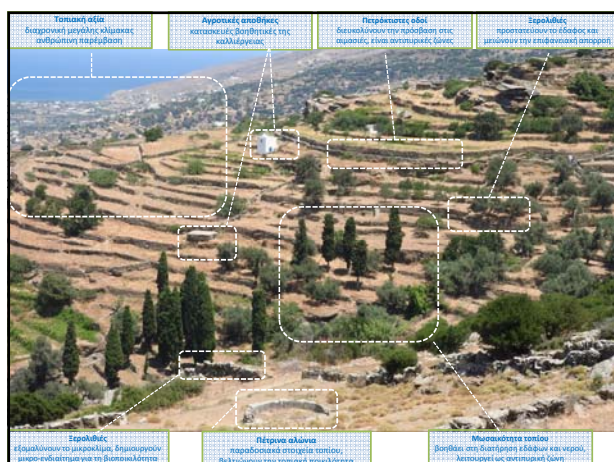
Διάρκεια: 01/07/2017 – 31/08/2021

Περιοχή έργου: Άνδρος

ΑΝΑΒΑΘΜΙΔΕΣ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΥ

- Η δημιουργία – καλλιέργεια των αναβαθμίδων, αποτέλεσμα επίπονης χειρωνακτικής προσπάθειας χιλιετιών, διαμορφώνει διαχρονικά τη **σημαντικότερη υποδομή στον χώρο του Αιγαίου**, επιτρέποντας την επιβίωση των νησιωτικών κοινοτήτων, σε αντίξοα - αφιλόξενα περιβάλλοντα.
- Η καλλιέργεια σε αναβαθμίδες **εξομαλύνει τις ακραίες θερμοκρασίες, εξοικονομεί νερό**, βοηθάει στην ταμίευση του βρόχινου νερού στο έδαφος, **προστατεύει από τη διάβρωση** και τις **πυρκαγιές**, ενώ βοηθάει και τη **βιοποικιλότητα**.
- Το πρόγραμμα **LIFE ANDROSSPA** έδειξε ότι είναι εφικτή η επανακαλλιέργεια των αναβαθμίδων.
- Με χρήση κατάλληλου εξοπλισμού και παραγωγή ποιοτικών προϊόντων, η καλλιέργεια των αναβαθμίδων μπορεί να **ξαναγίνει οικονομικά βιώσιμη**.

ΣΤΟΧΟΣ

Το έργο **LIFE TERRACESCAPE**, στοχεύει να αποδείξει ότι η επαναχρησιμοποίηση σε μεγάλη κλίμακα, των αναβαθμίδων ως **πράσινης υποδομής** μπορεί να αναζωογονήσει έναν σύγχρονο, οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμο **πολυλειτουργικό πρωτογενή τομέα**, στηριζόμενο σε **τοπικές ποικιλίες** και **κλιματικά φιλικές πρακτικές καλλιέργειας**, ικανό, σε συνδυασμό με τον **τουρισμό** και τον **πολιτισμό**, να υποστηρίξει μια πιο **ανθρώπινη τοπική ανάπτυξη**

ΣΤΟΧΟΣ

Με τη χρήση καινοτόμων για τη χώρα μας προσεγγίσεων, όπως το **Land Stewardship (συμμετοχική επιστάσια γης)**, δηλαδή η εθελοντική συνεργασία μικρο-ιδιοκτητών γης, αγροτών, τοπικής αυτοδιοίκησης, ερευνητικών φορέων, καθώς και τοπικών επιχειρήσεων, για την εφαρμογή περιβαλλοντικά φιλικών πρακτικών καλλιέργειας και προστασίας του αγροτικού τοπίου, με σύγχρονες, κοινωνικά και οικονομικά βιώσιμες πρακτικές

ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΣΧΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ (Τμήμα Γεωγραφίας)

- ≈ 20 χρόνια έρευνας στις αναβαθμίδες του Αιγαίου
- Έμπειρη ερευνητική ομάδα στη βιοποικιλότητα
- Εξειδικευμένη ερευνητική ομάδα στην προώθηση τοπικών προϊόντων του Αιγαίου

ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ

- Έμπειρία από το υφιστάμενο πρόγραμμα LIFE, καλή γνώση του χώρου

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Εξειδίκευση στις περιβαλλοντικές χρηματοδοτήσεις
- Έμπειρία στα προγράμματα LIFE
- Υποστήριξη του προγράμματος Άνδρου από το 2013

ΕΘΝΙΚΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ

- Εξειδίκευση στη μελέτη – παρακολούθηση της κλιματικής αλλαγής

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΑΣ (Τμήμα Βιολογίας)

- Εξειδικευμένη ερευνητική ομάδα στη βιοποικιλότητα των αναβαθμίδων του Αιγαίου

ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

- Εξειδίκευση – εμπειρία στη διάδοση τοπικών ποικιλιών

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΠΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

- **Ιδιοκτήτες γης** για παραχώρηση χωραφιών >1.200 στρ. με σκοπό τη συντήρηση και καλλιέργειά τους
- **Τοπικές φάρμες** για παροχή οργανικού λιπάσματος για τις ανάγκες του έργου και αξιοποίηση μέρους της παραγωγής για ζωτροφή
- **Τοπικές επιχειρήσεις** για αξιοποίηση μέρους της παραγωγής από την καλλιέργεια των αναβαθμίδων για παραγωγή τοπικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (ψωμί, κρίθινα παζμάδια, κ.λπ.)
- **Μικροζωοποιείες** (Μπύρα ΝΗΣΟΣ) για αξιοποίηση μέρους της παραγωγής κριθαριού
- **Εταιρείες παραγωγής καλλυντικών και τοπικών προϊόντων** (Aprivita, Organic Islands) για παροχή τεχνονγνωσίας σε θέματα παραγωγής και διάθεσης προϊόντων αρωματικών φυτών
- **Τοπικούς φορείς** για την υποστήριξη των επιδεικτικών δράσεων και τη διάδοση και εφαρμογή των αποτελεσμάτων του έργου
- **Τουριστικούς φορείς** για την υποστήριξη δράσεων για προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού
- **Κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες** για τη διάδοση και εφαρμογή των αποτελεσμάτων
- **Εκπαιδευτικά ιδρύματα** για την υποστήριξη δράσεων διαχείρισης της φύσης
- **Διεθνείς οργανισμούς** που δραστηριοποιούνται στην προστασία & ανάδειξη των ξερολιθιών

• **ΧΤ Καταλονίας**
Ένας από τους πιο αναγνωρισμένους φορείς προώθησης του Land Stewardship στην ΕΕ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΓΗΣ (LAND STEWARDSHIP)

- **Σύσταση Οργανισμού Επιστάσις Γης** με στόχο τη διευκόλυνση της ένταξης ιδιοκτητών και χρηστών γης αναβαθμίσεων στο πρόγραμμα, τη νομική και τεχνική υποστήριξη των σχετικών δράσεων και τη δημιουργία του πλαισίου συνεργασίας με τους εμπλεκόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.
- **Επικοινωνία με τοπικές ομάδες άλλων νησιών του Αιγαίου** για επέκταση της βιώσιμης αυτής προσέγγισης.
- **Συνεργασία με ευρωπαϊκούς οργανισμούς επιστάσις γης** με μεγάλη εμπειρία στην υλοποίηση σχετικών δράσεων.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΓΕΩΡΓΙΑ ΓΙΑ ΑΝΔΡΟ ΚΑΙ ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Με βάση τη γνώση και εμπειρία που θα αποκτηθούν από το πρόγραμμα, θα κατασχεθεί σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς, **περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή του πρωτογενούς τομέα των Κυκλάδων στην κλιματική αλλαγή**, με οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμο τρόπο και αξιοποίηση των αναβαθμίσεων ως «πράσινων υποδομών»

ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΥΛΟΠΟΙΗΘΟΥΝ

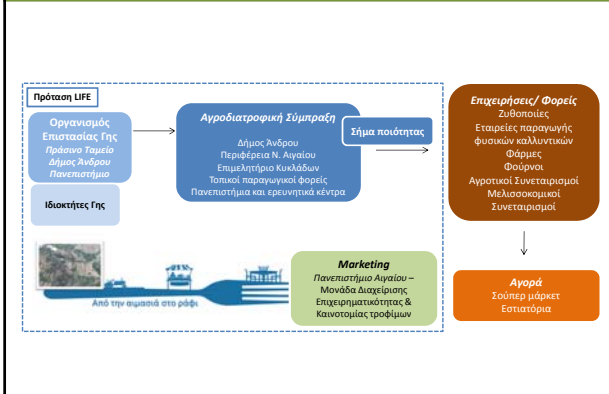

- Αποκατάσταση – επαναχρησιμοποίηση – επανακαλλιέργεια >1.200 στρ. αναβαθμίσεων
- Απόκτηση κατάλληλου καλλιεργητικού εξοπλισμού
- Επιλογή **ποικιλιών**, πολλαπλασιασμός σπόρων τοπικών ποικιλιών
- Δημιουργία **μελισσότοπων** σε αναβαθμίσεις
- Παρακολούθηση **οικολογικών – περιβαλλοντικών δεικτών**
- Επαναλειτουργία **περιστεριώνων**, αποκατάσταση **νερόμυλου**, δημιουργία μικρών **υδατοσυλλογών**
- Αποκατάσταση – καθαρισμοί παραδοσιακών **μονοπατιών** ως οδών πρόσβασης στις αναβαθμίσεις και ως αντιτυρικές ζώνες
- Πώληση προϊόντων και **επανεπένδυση** σε συμπληρωματικές εκτάσεις, σε συνεργασία με αγρότες
- **Αγροδιατροφική Σύμπραξη**, συνεργασία με δευτερογενή – τριτογενή τομέα
- **Πιστοποίηση και προώθηση των προϊόντων** που θα παράγονται από το πρόγραμμα, με συμμετοχή εταιρειών που θα αναλαμβάνουν την μεταποίησή τους
- Δημιουργία **Σχολείου Ξερολιθιάς**, διεξαγωγή εκπαιδευτικών σεμιναρίων
- Σχεδιασμός **“παραγωγικών διαδρομών”**

ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Δημιουργία **Αγροδιατροφικής Σύμπραξης**
  - **Πιστοποίηση και προώθηση** στην αγορά
    - α) «προϊόντων αιμασιών» και
    - β) προϊόντων φιλικών προς το κλίμα
- Ανάδειξη της σημασίας των αιμασιών για τη **νησιωτική αυτάρκεια** σε ότι αφορά γεωργία, κτηνοτροφία και μελισσοκομία
- Σε συνδυασμό με ανάδειξη της βιοποικιλότητας και της τοπικής – πολιτιστικής αξίας ως στοιχείων του **τοπικού brand name**
- Δημιουργία και προώθηση ενός ολοκληρωμένου πακέτου έξυπνων και μοναδικών τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών για μια **κλιματικά φιλική Άνδρο**

ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ – ΠΡΩΘΗΣΗ ΥΨΗΛΗΣ
ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΙ

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

- Στοχοθεσία πρότασης
- Προσδιορισμός εταιρικού σχήματος – εμπλεκόμενοι φορείς
- Αρμοδιότητες εταιρών / Ρόλος τους στο έργο
- Συνεργασία εταιρών για την προετοιμασία της πρότασης
- Συγκέντρωση υποστηρικτικών επιστολών

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

- Διαμόρφωση τελικού καταλόγου δράσεων & κατανομής αρμοδιοτήτων
- Διασφάλιση συνοχής πρότασης
- Εφαρμογή χρονοδιαγράμματος
- Εξασφάλιση βιωσιμότητας έργου
- Π/Υ (60% χρηματοδότηση)

